

สภาพปัญหาด้านการผลิตกำลังคน ของวิทยาลัยเทคนิคในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก¹

Problems of Manpower Production of Technical Colleges in Eastern Economic Corridor

ทรงยศ บัวเผื่อน (Songyot Buaphuean)²

Received: May 02, 2022

Revised: July 03, 2022

Accepted: July 03, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “สภาพปัญหาด้านการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิคในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะทำงานประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่มีต่อปัญหาด้านการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิคจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1. กำลังคนไม่เพียงพอ เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนิยมเลือกศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าที่จะเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา และ อาจารย์ที่สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาตระหนักถึงบทบาทการเตรียมนักเรียนให้จบออกไปประกอบอาชีพน้อย 2. บัณฑิตตกงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ สถานประกอบการขาดแคลนกำลังคน ทว่าบัณฑิตไม่มีงานทำ และ บัณฑิตด้อยคุณภาพ 3. บัณฑิตทำงานไม่ตรงตามสาขาวิชาที่เรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ สถาบันการศึกษาไม่ได้ให้สถานประกอบการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และ ระบบการศึกษาเหลื่อมล้ำ 4. กฎหมายและระเบียบราชการไม่เอื้อต่อการพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ กระบวนการของระบบราชการไม่คล่องตัว และ ระบบการศึกษาไม่เอื้อต่อการพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: คณะทำงานประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากร เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก วิทยาลัยเทคนิค

Abstract

The study on “Problems of Manpower Production of Technical Colleges in Eastern Economic Corridor” was qualitative research aiming at studying the working group’s views towards problems of manpower production at technical colleges in Eastern Economic Corridor. The study could be presented in 4 areas. First, there were not enough students as only a small number of junior high school-graduated

¹ “ ได้รับทุนอุดหนุนจากสภาการวิจัยแห่งชาติ รหัสโครงการ 53425 ประจำปีงบประมาณ 2564 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา; Assistant Professor, Department of Communication Arts, Faculty of Humanity and Social Sciences, Burapha University, E-mail: songyot_b@yahoo.com.

students furthered their studies at technical colleges. Second, there were unemployed graduates, divided into 2 points, personnel shortages in workplaces; however, the graduates were unemployed. Third, most BA graduates worked in the areas irrelevant to their major studies. This could be described as the universities did not provide chances for companies to take part in developing the curricula, and there was inequality in education. Fourth, laws and regulations never supported personnel development. because the bureaucratic management was not flexible, and the education system did not support the personnel development in the 21st century.

Keyword: Working group on personnel development, Eastern Economic Corridor, Technical college.

บทนำ

คณะทำงานประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นหน่วยงานที่เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีคำสั่งแต่งตั้งเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2563 ให้มีบทบาทกำกับดูแลการพัฒนาบุคลากร และศึกษาภาคปฏิบัติการของสถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง เพื่อให้สถาบันการศึกษาผลิตบุคลากรตอบสนองการดำเนินโครงการในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก คณะทำงานชุดดังกล่าวได้สรุปความต้องการกำลังคน 10 ประเภท ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ว่า กำลังคนที่ภาคอุตสาหกรรมต้องการในระหว่างปี พ.ศ. 2562–2566 มีจำนวน 475,793 อัตรา ในจำนวนดังกล่าวนี้เป็นความต้องการกำลังคนระดับอาชีวศึกษา 253,114 อัตรา ต้องการกำลังคนที่จบปริญญาตรี 214,069 อัตรา ต้องการกำลังคนระดับปริญญาโท - เอก รวมกัน 8,610 อัตรา โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งอนาคต ต้องการกำลังคนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 44,492 อัตรา ต้องการกำลังคนระดับปริญญาตรี 9,155 อัตรา ส่วนอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ ต้องการกำลังคนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 65,940 อัตรา และต้องการกำลังคนระดับปริญญาตรี 43,970 อัตรา ด้านอุตสาหกรรมบริการขนส่งระบบราง ต้องการกำลังคนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 20,589 อัตรา กำลังคนระดับปริญญาตรี 3,230 อัตรา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ต้องการกำลังคนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 15,179 อัตรา กำลังคนระดับปริญญาตรี 1,741 อัตรา (Eastern Economic Corridor Human Development Center, 12 S – Curve, Draft Final Report, (2020).

Viyapone (2019) ระบุว่า แรงงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ยังขาดทักษะการทำงานในสถานประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งพัฒนาแรงงานให้มีฝีมือเพื่อพัฒนาคุณภาพในการผลิตสินค้าให้ดียิ่งขึ้น ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Buapliansee (2018) ที่ระบุว่า การพัฒนากำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเกิดปัญหาประการหนึ่งคือ สถาบันการศึกษาในพื้นที่ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรที่มีความรู้ มีคุณลักษณะที่ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเป้าหมายได้ จากปัญหาที่เกิดขึ้น รัฐจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาให้มากขึ้น เพราะแรงงานระดับอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่จำเป็นต้องร่วมมือกันวางแผนและพัฒนา กำลังคน เพื่อให้สถาบันการศึกษาผลิตกำลังคนที่มีคุณสมบัติตรงตามที่สถานประกอบการในพื้นที่ต้องการ ไมเช่นนั้นสถานประกอบการในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จะขาดแคลนกำลังคนทักษะดีเข้าทำงาน เนื่องจากนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนมีค่านิยมต้องการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าที่จะศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา

Prachathai (2017) นำเสนอว่า ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง ระบุว่า อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา 60.24 % ส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าศึกษาต่อระดับมัธยมปลาย มีอาจารย์เพียง 39.76 % ที่สนับสนุนให้นักเรียนศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ข้อมูลนี้สอดคล้องกับ Salika (2021) ที่ระบุว่า ปัจจุบันนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 3 จำนวน 70 – 80 % มุ่งเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษามีน้อยกว่านักเรียนที่ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสัดส่วนที่แตกต่างกันมาก ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ต้องการกำลังคนสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิคจำนวนมาก ดังที่ Pankam (2021) ระบุว่า ภาคอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องการกำลังคนเข้าทำงานจำนวนมาก ประกอบกับรัฐบาลกำหนดเป้าหมายไว้ว่าภายใน 10 ปี ข้างหน้าสถาบันอาชีวศึกษาในประเทศไทยจะต้องผลิตกำลังคนระดับอาชีวศึกษาให้ได้ 12 ล้านคน ตัวเลขนี้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน นี่จึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนี้

เมื่อเกิดปัญหา วิทยาลัยเทคนิคซึ่งเป็นสถาบันอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผลิตกำลังคนได้น้อยกว่าความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการในพื้นที่ จึงจำเป็นต้องหาหนทางแก้ไขปัญหานี้ ไม่เช่นนั้นปัญหาที่วิทยาลัยเทคนิคขาดแคลนผู้เรียนจะนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ อีกหลากหลายตามมา อาทิ ปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาการไม่มีงานทำของบัณฑิตจะมีจำนวนมากขึ้น และอาจนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ อีกหลากหลาย ผู้ศึกษาซึ่งเป็นนักวิชาการในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องการศึกษาว่า สภาพปัญหาด้านการผลิตกำลังคนที่ดำรงอยู่ในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ในความคิดเห็นของคณะกรรมการประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นั้นมีอะไรบ้าง และแต่ละปัญหานั้นมีรายละเอียดอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิคในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตามทัศนะของคณะกรรมการประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “สภาพปัญหาด้านการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิคในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” มีรายละเอียดวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informants) ที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งมีบทบาทในการประสานงานเพื่อพัฒนากำลังคนให้กับสถาบันการศึกษาในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง

การเลือกตัวอย่าง

ประชากรในงานศึกษาชิ้นนี้ ได้แก่ คณะกรรมการประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งมีจำนวน 17 ท่าน ตามที่คณะกรรมการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้มีคำสั่งแต่งตั้งขึ้นตามคำสั่งเลขที่ 90/2563 ซึ่งระบุไว้ในพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561

ผู้ศึกษาใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ คือเจาะจงสัมภาษณ์ผู้ที่มีตำแหน่งบริหาร ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รองประธานคณะกรรมการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวมทั้งสิ้นจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ จำนวน 3 ท่าน

ทั้งนี้ จะสัมภาษณ์ในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่โครงการพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยศึกษาว่าในความคิดเห็นของผู้บริหารคณะกรรมการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่ทำงานคลุกคลีอยู่กับสถาบันการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมายาวนานนั้น เขามองเห็นปัญหาด้านการผลิตกำลังคนในพื้นที่ดังกล่าวอย่างไรบ้าง แต่ละปัญหาที่มองเห็นนั้นมีรายละเอียดอย่างไร โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพปัญหาการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิคในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้ศึกษาแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็น ดังภาพ 2

ภาพประกอบ 1 แสดงปัญหาการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิคในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

จากภาพประกอบ 1 แสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 4 ประเด็นข้างต้น ได้แก่ ประเด็นแรกกำลังคนไม่เพียงพอ ประเด็นที่สอง บัณฑิตตกงาน ประเด็นที่สาม บัณฑิตทำงานไม่ตรงสาขาวิชาที่เรียน ประเด็นที่สี่ ระบบราชการไม่เอื้อต่อการพัฒนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กำลังคนไม่เพียงพอ

ปัญหา “กำลังคนไม่เพียงพอ” เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิคในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัญหาด้านกำลังคนไม่เพียงพอนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนิยมเลือกศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าที่จะเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา และ อาจารย์ที่สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาตระหนักถึงบทบาทการเตรียมนักเรียนให้พร้อมจะออกไปประกอบอาชีพยังไม่มากพอ ดังต่อไปนี้

1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนิยมเลือกศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าที่จะเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา

ทั้งนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน และอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จะมีภาพลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาว่าเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี ไม่ตั้งใจเรียน ที่เป็นเช่นนี้สาเหตุหนึ่งมาจากสื่อมวลชน มักจะนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับนักเรียนอาชีวศึกษาในทิศทางลบมากกว่านำเสนอในทิศทางบวก เช่น นำเสนอข่าวนักเรียนอาชีวศึกษา พวกทำร้ายร่างกายนักเรียนอาชีวศึกษาต่างสถาบันการศึกษา บ้างก็นำเสนอสารคดีที่นักเรียนอาชีวศึกษาเคยก่อเหตุทะเลาะวิวาท บ้างก็นำเสนอว่านักเรียนอาชีวศึกษาเป็นกลุ่มเยาวชนที่มักจะใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา

ทัศนคติเช่นนี้อยู่ในการรับรู้ของคนในสังคม ทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาจำนวนมากไม่นิยมเรียนต่อระดับอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วิทยาลัยเทคนิคผลิตกำลังคนเข้าทำงานในสถานประกอบการจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง น้อยตามไปด้วย ดังข้อความ

“อาชีวศึกษานี้ตลาดแรงงานต้องการมาก ขณะที่อุดมศึกษานี้มีความต้องการน้อยกว่า แต่เราผลิตอุดมศึกษามากกว่า สาเหตุมาจากสื่อที่มักจะนำเสนอเด็กอาชีวศึกษาในด้านลบ ขอบยกพวกทำร้ายร่างกายกัน ตีกัน เป็นเด็กหัวไม่ดีบ้าง เกเรบ้าง” (Kurukitkoson, Interview, April 30, 2021)

1.2 อาจารย์ที่สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาตระหนักถึงบทบาทการเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพยังไม่มากพอ

บทบาทประการหนึ่งของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาคือ การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนจบการศึกษาออกไปแล้ว มีงานทำ การที่นักเรียนจะมีงานทำเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับอาจารย์ด้วยว่าจะสนับสนุนให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือสนับสนุนให้ศึกษาต่อวิทยาลัยเทคนิค หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “อาชีวศึกษา” ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ กล่าวว่า อาจารย์ที่สอนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รับรู้ถึงประโยชน์ของการศึกษาต่อวิทยาลัยเทคนิคให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ควรแจ้งให้นักเรียนได้รับรู้ว่าการประกอบอาชีพหลายแห่งในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ยินดีที่จะสนับสนุนค่าบำรุงการศึกษาให้แก่ นักเรียน ทว่า สิ่งที่เกิดขึ้นคือ อาจารย์ที่สอนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มักจะไม่สนับสนุนให้นักเรียนในสังกัดย้ายไปศึกษาต่อที่วิทยาลัยเทคนิค ดังข้อความ

“เป้าหมายที่แท้จริงของโรงเรียนก็คือการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีงานทำ เพื่ออนาคตของนักเรียน แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ โรงเรียนไม่ได้เตรียมความพร้อมให้กับกำลังคนในอนาคต ถ้าโรงเรียนไม่ทำหน้าที่นี้แล้วใครจะต้องเตรียมความพร้อมให้เด็กไปเรียนอาชีวศึกษา” (Kurukitkoson, Interview, April 30, 2021)

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคือ ในห้องเรียนหนึ่งจะมีนักเรียนไม่มากนักที่เลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาที่วิทยาลัยเทคนิค ทั้งนี้ เพราะอาจารย์ไม่รู้ข้อมูล และไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อวิทยาลัยเทคนิคให้แก่ นักเรียน ทั้ง ๆ ที่ในจังหวัดหนึ่ง ๆ นั้น มีวิทยาลัยเทคนิคตั้งอยู่หลายแห่ง คำกล่าวนี้สอดคล้องกับผู้ที่ให้ข้อมูลคนสำคัญอีกรายหนึ่งที่กล่าวว่า ปัจจุบันมีสถานประกอบการหลายแห่งพร้อมสนับสนุนค่าบำรุงการศึกษา และค่าใช้จ่ายระหว่างฝึกงานให้แก่ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคนิค ครั้นเมื่อนักเรียนเหล่านั้นจบการศึกษาแล้ว สถานประกอบการจะรับเข้าทำงานทันที สถานประกอบการบางแห่งให้เงินเดือนบัณฑิตจากวิทยาลัยเทคนิคสูงกว่าบัณฑิตที่จบปริญญาตรีด้วย ดังข้อความ

“เดี๋ยวนี้ไม่เหมือนเมื่อก่อนแล้ว มันเปลี่ยนไปเยอะมาก อาชีวศึกษาเดี๋ยวนี้มีโอกาสมาก การที่อาจารย์มัธยมเขาไม่ส่งเสริมให้เด็กของเขาเรียนต่ออาชีวศึกษา เพราะเขาไม่รู้ว่าการเรียนอาชีวศึกษาแล้วจะมีโอกาสอะไรบ้าง” (Laowattana, Interview, August 21, 2021)

2. บัณฑิตตกงาน

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาแล้วหางานทำไม่ได้นั้นส่วนใหญ่จะเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย เนื่องจากในแต่ละปีนั้นมีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมจำนวนมาก ส่วนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

จากวิทยาลัยเทคนิคนั้นมักจะไม่ได้ทำงาน ในประเด็นนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ สถานประกอบการขาดแคลนกำลังคน ทว่าบัณฑิตไม่มีงานทำ และ บัณฑิตด้อยคุณภาพ ดังต่อไปนี้

2.1 สถานประกอบการขาดแคลนกำลังคน ทว่าบัณฑิตไม่มีงานทำ

ทั้งผู้บริหารประเทศและครูบาอาจารย์ต่างก็รับรู้ปัญหาที่บัณฑิตไม่มีงานทำ เนื่องจากไม่มีสถานประกอบการแห่งใดรับเข้าทำงาน ในขณะที่สถานประกอบการในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ขาดแคลนกำลังคนที่มีทักษะตรงตามลักษณะงานที่สถานประกอบการดำเนินกิจการอยู่ ผู้ประกอบการเห็นว่าหากรับบัณฑิตที่ทักษะไม่ดีพอเข้าทำงานก็จะเป็นภาระของสถานประกอบการ ไม่คุ้มค่าที่จะทำเช่นนั้น ปัญหาบัณฑิตเรียนจบแล้วไม่มีงานทำนั้นเกิดขึ้นมายาวนาน และยังคงเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ดังข้อความ

“เราสร้างความสูญเสียเปล่าทางการศึกษามานาน เด็กตกงานอยู่แสนคน แต่ก็ยังผลิออกมาอีกเป็นแสน ๆ คน ตอนนี้ตกงานอยู่หลายแสนคน สูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจมาก” (Thongyou, Interview, June 21,2021)

ความสูญเสียเปล่าที่ว่านี้หมายความว่า สถาบันการศึกษาในประเทศไทยผลิตกำลังคนทั้งในระดับให้ปริญญา และระดับที่ไม่ได้ให้ปริญญา รวมกันแล้วมากกว่า 400,000 คน บัณฑิตที่จบการศึกษาจำนวนมากหางานทำไม่ได้ ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมขาดแคลนกำลังคน สิ่งที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่าการจัดการด้านการศึกษาของรัฐบาลไทยกำลังประสบปัญหาใหญ่ สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่ผิดพลาด ดังข้อความ

“ปัจจุบันมีบัณฑิตตกงานหลายแสนคน ระบบการศึกษผลิตคนออกมาแล้วไม่มีงานทำ ในขณะที่อุตสาหกรรมจำนวนมากขาดแคลนแรงงาน บ่งบอกถึงความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา เห็นได้ชัดว่ามีบางอย่างผิดพลาด” (Kurukitkoston, Interview, April 30,2021)

2.2 บัณฑิตด้อยคุณภาพ

ปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบันไม่ใช่ปัญหานักเรียนเข้าไม่ถึงระบบการศึกษา แต่เป็นปัญหาในด้านคุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดสภาวะบัณฑิตตกงาน ผู้บริหารสถานประกอบการเห็นว่าบัณฑิตมีศักยภาพในการทำงานยังดีพอ ไม่คุ้มค่ากับการจ้างให้ทำงาน ประกอบกับสาขาวิชาที่บัณฑิตเรียนจบมานั้นไม่ได้เป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ นี่คือนิยามสำคัญที่จะต้องเร่งพัฒนา ดังข้อความ

“ตอนนี้ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ว่าคนเราเข้าไม่ถึงระบบการศึกษา แต่เป็นปัญหาเรื่องคุณภาพของคน เรียนจบมาแล้วแต่หางานทำไม่ได้ สิ่งเหล่านี้ที่ทีมงานในอีอีซีเห็นตรงกันว่ามีความท้าทายทางเดียวคือต้องเปลี่ยนการศึกษาใหม่” (Kurukitkoston, Interview, April 30,2021)

สถาบันการศึกษามักจะเปิดหลักสูตรที่เปิดสอนได้ง่าย ใช้ต้นทุนน้อย เปิดหลักสูตรแล้วจึงทำการตลาดชักจูงให้สมัครเข้าเรียน ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นทั้งในสถาบันการศึกษาของรัฐและสถาบันการศึกษาเอกชน ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องยังแก้ไขปัญหานี้ไม่ได้ จึงทำให้มีบัณฑิตตกงานมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังข้อความ

“เราพยายามจะปฏิรูปการศึกษามาเกือบ 2 ทศวรรษ ยิ่งปฏิรูปก็ยิ่งเลอะ ไม่รู้ทิศทาง แต่ที่เห็นก็คือบัณฑิตตกงานเต็มไปหมด กระบวนการที่เรียกว่า บิวระแครท (Bureaucrat) ทั้งหมดนี้ใช้ไม่ได้ แต่ประเทศจะต้องก้าวหน้า” (Thongyou, Interview, June 21,2021)

3. บัณฑิตทำงานไม่ตรงสาขาวิชาที่เรียน

ปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งคือบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้ว ทำงานไม่ตรงตามสาขาวิชาที่เรียน ประเด็นนี้แบ่งออกได้ 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ สถาบันการศึกษาไม่ได้ให้สถานประกอบการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และ ระบบการศึกษา เหลื่อมล้ำ ดังต่อไปนี้

3.1 สถาบันการศึกษาไม่ได้ให้สถานประกอบการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ สถาบันการศึกษามิได้ให้สถานประกอบการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพราะในขณะที่เขียนหลักสูตรนั้น สถาบันการศึกษาไม่ได้ให้บุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานประกอบการร่วมพัฒนาหลักสูตร เมื่อเปิดสอนนักเรียนไปแล้วปรากฏว่านักเรียนมีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่สถานประกอบการต้องการ เมื่อบัณฑิตทำงานทำไม่ได้ ก็จำเป็นต้องไปประกอบอาชีพอื่นที่สร้างรายได้ให้กับตนเอง สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นนี้แสดงให้เห็นถึงการสูญเสียค่าใช้จ่ายมหาศาลในการผลิตกำลังคนที่ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ดังข้อความ

“ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือ บัณฑิตที่เรียนจบไปเขาไม่ได้ทำงานตรงตามสาขาที่เขาเรียนจบมา เราเสียเงิน เสียเวลาผลิตคนออกไป แต่เขากลับไปทำงานอย่างอื่น” (Thongyou, Interview, June 21, 2021)

สถาบันการศึกษามิได้ผลิตบัณฑิตออกมาแล้ว บัณฑิตมีทักษะไม่ตรงตามที่สถานประกอบการต้องการนั้น มีทั้งสถาบันการศึกษาของรัฐ สถาบันการศึกษาของเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏด้วย เมื่อผลิตบัณฑิตออกมาแล้ว สถานประกอบการไม่รับเข้าทำงาน ทั้ง ๆ ที่สถานประกอบการหลายแห่งในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ต้องการกำลังคนที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิคจำนวนมาก ดังข้อความ

“ปัญหาเรื่องบัณฑิตทำงานไม่ตรงตามสาขาที่เรียนก็เป็นปัญหาอยู่ ในบางสาขาวิชา ตลาดแรงงานต้องการน้อย แต่สถาบันการศึกษามิได้กำลังคนออกไปเยอะมาก ในขณะที่บางสาขาวิชาตลาดแรงงานต้องการคนเข้าทำงานมาก แต่สถาบันการศึกษาแทบจะไม่ผลิตเลย” (Kurukitkoston, Interview, April 30, 2021)

3.2 ระบบการศึกษาเหลื่อมล้ำ

การออกแบบระบบการศึกษาของประเทศไทยกับระบบการศึกษาในต่างประเทศนั้นไม่เหมือนกัน หากเปรียบเทียบระบบการศึกษาของประเทศไทยกับระบบการศึกษาของประเทศเยอรมันจะเห็นว่า สังคมเยอรมันจะให้คุณค่าของกำลังคนในโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าสังคมไทย เห็นได้จากการจัดการศึกษาที่ให้นักเรียนอาชีวะในประเทศเยอรมันสามารถเข้าทำงานเป็น “ลูกมือฝึกหัด” (Apprenticeship) ในโรงงานอุตสาหกรรมได้ ทำให้นักเรียนอาชีวะมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับบุคลากรที่ชำนาญงานในสถานประกอบการ ได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำงาน ขณะที่ยังเป็นนักเรียนอาชีวะ และยังได้รับโอกาสให้เข้าฝึกอบรมเพิ่มเติมในระหว่างที่ทำงานเป็นลูกมือฝึกหัดอีกด้วย

การออกแบบเช่นนี้จะทำให้นักเรียนได้ความรู้ มีทักษะในการทำงานจากการที่ได้ทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในสถานประกอบการ อีกทั้งยังมีส่วนผู้เชี่ยวชาญในภาคอุตสาหกรรมที่ทำหน้าที่เสมือนครูจัดฝึกอบรมบุคลากรในสถานประกอบการให้มีความรู้ ความชำนาญมากขึ้น โดยใช้แผนการฝึกอบรมที่ได้รับการยอมรับจากสถาบันการศึกษาและได้รับการยอมรับจากคนในสังคม ดังข้อความ

“ที่เยอรมัน ระบบการศึกษาเขาเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม เขาเรียกเด็กว่า Apprenticeship เด็กเป็นของโรงงาน โรงงานเทรนเด็ก เทรนเหมือนเป็นพนักงานของเขา เขาจะมีคนเก่ง ๆ มีความรู้ เชี่ยวชาญ ที่เรียกว่า ไมสเตอร์ (Meister) เขาออกแบบระบบแบบนี้ เรียนในโรงงาน 70 - 80 เปอร์เซ็นต์ แล้วไปเรียนในสถาบันการศึกษาต่ออีก” (Thongyou, Interview, June 21, 2021)

สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญอีกรายหนึ่ง ที่กล่าวว่า สังคมเยอรมันจะให้คุณค่ากับพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพราะเห็นว่าเป็นบุคลากรที่ทำงานได้จริง มีทักษะดี เนื่องจากโรงงานได้พัฒนาทักษะให้กับพนักงานโดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกับหลักสูตรที่ใช้ในสถาบันการศึกษา

ตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการให้คุณค่าแก่พนักงานของตนเองคือ การให้ค่าตอบแทนที่สูง ให้สวัสดิการที่ดีแก่พนักงาน สังคมของเขาจะให้คุณค่ากับคนที่เรียนสายอาชีพ ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นได้ถูกฝึกฝนทั้งจากสถานประกอบการและจากสถาบันการศึกษามีความเชี่ยวชาญในการทำงาน ค่านิยมนี้จะไม่เหมือนกับค่านิยมของคนไทยที่ให้คุณค่านักเรียนอาชีวน้อยกว่านักเรียนที่จบจากมหาวิทยาลัย ดังข้อความ

“ที่เยอรมัน เขาให้คุณค่าคนที่เรียนอาชีวะ เขาไม่ได้ด้อยค่าอาชีวะเหมือนคนไทย เขาออกแบบระบบที่ให้คุณค่ากับคนที่เลือกเรียนสายอาชีพมาก หลักสูตรที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรที่สอนในสถาบันการศึกษา” (Thongyou, Interview, June 21, 2021)

4. ระเบียบราชการไม่เอื้อต่อการพัฒนา

ผลการศึกษาในประเด็นนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ ประเด็นแรก กระบวนการของระบบราชการไม่คล่องตัว ประเด็นที่สอง ระบบการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21 ดังต่อไปนี้

4.1 กระบวนการของระบบราชการไม่คล่องตัว

กฎ ระเบียบ ขั้นตอนต่าง ๆ ของระบบราชการ ที่เกี่ยวข้องกับการจะพัฒนายังคงยึดติดกับรูปแบบเดิม เป็นรูปแบบที่ก้าวไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของค่านิยม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคม กล่าวได้ว่าวิธีการทำงานและแบบแผนการทำงานในระบบราชการนั้นหย่อนประสิทธิภาพ โดยเฉพาะระบบราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคน

ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจะมีความพยายามที่จะปรับปรุงด้วยการลดขั้นตอน พัฒนาแบบแผนการทำงานของระบบราชการให้รวดเร็วมากขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังคงยึดถือแนวปฏิบัติแบบเดิม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการทำงานของภาคเอกชนที่เขามีวิธีการบริหารจัดการที่คล่องตัวมากกว่า มีการนำเอาวิธีการทำงานมีประสิทธิภาพมากกว่าเข้ามาใช้ในองค์กร ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของภาคเอกชนดีกว่าการทำงานของหน่วยงานรัฐอย่างเห็นได้ชัด ดังข้อความ

“ระบบราชการแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ไม่ได้ ล้าหลัง วิธีการทำงาน ขั้นตอน กระบวนการมันเป็นปัญหา เป็นอุปสรรค โดยเฉพาะการแก้ไขระบบการศึกษา นอกจากเราสร้างคนผิดทิศผิดทางแล้ว เรายังสร้างระบบ ระเบียบ ที่มันไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศขึ้นมาอีก” (Thongyou, Interview, June 21, 2021)

4.2 ระบบการศึกษาไม่เอื้อต่อการพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21

หน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดอันดับการศึกษาหลายแห่งระบุว่า ระบบการศึกษาในประเทศไทยมีประสิทธิภาพน้อยกว่าการจัดระบบการศึกษาของหลายประเทศ ดังปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบัณฑิตขาดทักษะในการสื่อสารที่ดี และขาดทักษะในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ประเด็นการขาดทักษะในการสื่อสารที่ดีนั้น พบว่า บัณฑิตมักเขียนภาษาไทยผิดพลาด โดยเฉพาะคำง่าย ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังข้อความ

“เด็กเดี๋ยวนี้เขียนภาษาไทยผิดเพี้ยน คำง่าย ๆ ที่พูดกันก็เขียนผิด สะกดผิดบ้าง เอววรรณยุกต์ไปไว้ผิดที่ผิดทางบ้าง มันสะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารที่มีปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงระบบการศึกษาที่เป็นอยู่” (Laowattana, Interview, August 21, 2021)

ในด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษนั้น เด็กและเยาวชนไทยเรียนภาษาอังกฤษกันมาตั้งแต่ชั้นอนุบาล ทว่าพวกเขาเหล่านั้นกลับไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศได้ สิ่งที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพ ดังข้อความ

“ภาษาอังกฤษก็เหมือนกัน เดียวนี้ย่ำว่าแต่เขียนไม่ได้เลย พูดก็ไม่ได้ เรียนมาตั้งแต่ชั้นอนุบาล เรียนจนจบแล้วแต่กลับพูดไม่ได้ เขียนไม่ได้ นี่คือการสื่อสารใช้ใหม่ ภาษาต่างประเทศสำคัญนะ นับวันจะยิ่งสำคัญ” (Laowattana, Interview, August 21, 2021)

นอกจากปัญหามันติดขัดทักษะในการสื่อสารแล้ว สังคมไทยยังเผชิญกับปัญหาการขาดประสิทธิภาพของบัณฑิตอีกหลากหลายประการ โดยเฉพาะปัญหามันติดขัดเรียนจบแล้วหางานทำในสาขาที่เรียนจบมาไม่ได้ เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงการจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จ ดังข้อความ

“เด็กตกงาน 5 แสนคน มันแสดงถึงความล้มเหลวของระบบการศึกษา เด็กที่ได้ทำงาน กว่าครึ่งหนึ่งเขาไม่ได้ทำงานตรงตามสาขาที่เขาเรียนเลย แสดงว่าเจ๋งใช้ใหม่ คุณจะทำแกงเนื้อขาย ทำออกมา มันเป็นตัวล้มหมดเลย คนทั้งโลกเขารอกินแกงเนื้อคุณ แต่ไม่ได้กิน ผู้ประกอบการเขาบอกว่าสอนมาอย่างไร สอนมาแล้วต้องมาสอนใหม่ ต้องมาเทรนใหม่” (Thongyou, Interview, June 21, 2021)

บัณฑิตหลายคนมีคุณภาพไม่ดี สถานประกอบการหลายแห่งจ้างบัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเข้าทำงานเป็นช่างฝีมือ ช่างเทคนิค นายจ้างต้องจัดฝึกอบรมบุคลากรก่อนที่จะเข้าทำงาน เพื่อให้คนเหล่านี้สามารถทำงานในสถานประกอบการได้ การจัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะให้กำลังคนนั้น สถานประกอบการจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งไม่ควรจะเกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาที่เป็นอยู่นั้นมีปัญหา ดังข้อความ

“ระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ก้าวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม พูดง่าย ๆ ว่า ระบบการศึกษาของเรากำลังถูกดิสรัปชั่น ยังจมอยู่กับมายด์เซตเดิม ๆ อยู่ในสภาพเดิม ๆ ทั้งที่โลกเขาก้าวหน้าไปแล้ว เราปฏิรูปการศึกษามา 2 ทศวรรษ ยังปฏิรูปก็ยังไม่รู้ทิศทาง กระบวนการที่ทำอยู่ใช้ไม่ได้ ก้าวตามเขาไม่ทัน แต่ประเทศจะต้องก้าวหน้า” (Thongyou, Interview, June 21, 2021)

ภาคอุตสาหกรรมเป็นกลุ่มธุรกิจที่แข่งขันกันสูงมาก ทั้งการแข่งขันด้านการผลิตสินค้า การแข่งขันด้านการตลาด การแข่งขันด้านการขนส่ง และการแข่งขันกันในการสรรหาบุคลากรทักษะดีเข้าทำงาน สถานประกอบการในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต่างต้องการกำลังคนที่มีทักษะดี สถานประกอบการแห่งใดที่มีกำลังคนทักษะดีก็จะมักหวงแหนกำลังคนเหล่านั้น เนื่องจากถ้าหากกำลังคนเหล่านั้นลาออกไปทำงานกับบริษัทคู่แข่งก็จะทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตและการทำงานส่วนอื่นในองค์กรด้อยคุณภาพลง ปรัชญาการณเหล่านี้เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยตรง

คำกล่าวข้างต้น สอดรับกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญอีกรายหนึ่ง ที่กล่าวว่า การที่วิทยาลัยเทคนิคผลิตกำลังคนออกไปนั้น มีเพียงกำลังคนส่วนหนึ่งเท่านั้นที่ได้เข้าทำงานตรงตามสาขาวิชาที่เขาเรียน ส่วนกำลังคนอีกจำนวนมากเปลี่ยนอาชีพไปทำงานด้านอื่น กำลังคนบางส่วนประกอบอาชีพตามอาชีพของผู้ปกครอง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความเสียหายของประเทศไทย เนื่องจากการจะสร้างบัณฑิตให้จบออกมาในแต่ละปีนั้น รัฐจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตเป็นเงินจำนวนมาก แต่ผลที่ได้กลับมามีคุณภาพไม่ดี ก็ถือว่าไม่ประสบความสำเร็จ ดังข้อความ

“ที่ประเทศเราเป็นแบบนี้ เพราะเราสร้างความสูญเปล่าทางการศึกษามาก มีเด็กตกงานจำนวนมาก รัฐ สถาบันการศึกษาผลิตเด็กออกมาแล้วตกงานกันเยอะ สมมุติว่าต้นทุนการสร้างเด็กคนหนึ่ง เรียนจนจบมีต้นทุนคนละ 1 ล้านบาท แต่แต่ละปีเด็กจบมาเป็นแสนคน ก็เสียไปเป็นแสนล้าน นี่คือนโยบายทางเศรษฐกิจที่เราเสียไป” (Thongyou, Interview, June 21, 2021)

ทั้งนี้ ยังไม่รวมถึงเวลาที่ใช้ในการผลิตบัณฑิตเหล่านั้น สถาบันการศึกษาจะต้องใช้เวลาในการผลิตกำลังคนที่มีทักษะไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการมาเป็นระยะเวลายาวนาน เวลาที่สูญเสียไปในการผลิตบัณฑิตออก

มาแล้วทำงานไม่ได้ นั่นถือเป็นความสูญเสียอย่างยิ่งใหญ่ที่ไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้ สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจที่ประเมินค่าไม่ได้ ดังข้อความ

“เราเสียหายที่คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจไปแล้ว แต่ยังไม่รวมถึงความเสียหายจากการเสียเวลาที่เรารสร้างคนผิดทิศผิดทาง นี่คือมวลของความสูญเสียเปล่าที่เป็นอยู่” (Thongyou, Interview, June 21, 2021)

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “สภาพปัญหาด้านการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิคในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” ผู้ศึกษามีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาพบว่า กำลังคนที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิคในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานประกอบการ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่เลือกศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มากกว่าที่จะเข้าเรียนต่อวิทยาลัยเทคนิค ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากผู้ปกครองของนักเรียนมีค่านิยมที่ต้องการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากเห็นว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมมากกว่าในการเตรียมสอบเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในอนาคต ประกอบกับอาจารย์ที่สอนนักเรียนระดับมัศึกษามักจะไม่สนับสนุนให้นักเรียนย้ายไปศึกษาต่อวิทยาลัยเทคนิค เนื่องจากมีทัศนคติต่อนักเรียนอาชีวะในทิศทางที่ไม่ดี ที่สำคัญคืออาจารย์ไม่รู้สภาพการณ์จริงที่เกิดขึ้น กล่าวคือ สถานประกอบการหลายแห่งยินดีจะให้เงินสนับสนุนนักเรียนที่เลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ทั้งสนับสนุนค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และค่าใช้จ่ายระหว่างที่นักเรียนฝึกงาน อีกทั้งเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้ว สถานประกอบการยินดีที่จะรับเข้าทำงานทันที การที่อาจารย์ไม่รู้ข้อมูลเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อาจารย์ที่สอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไม่สนับสนุนให้นักเรียนย้ายไปศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยาลัยเทคนิคในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผลิตกำลังคนได้ไม่มากนัก

ผลการศึกษาในประเด็นนี้สอดคล้องกับวรรณกรรมของ Thummapant (2022) ซึ่งนำเสนอเป็นบทความใน Bangkokbiznews (2022) ระบุว่า คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง เห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณใช้จ่ายประจำปีให้งบประมาณกว่า 3,000 ล้านบาท ในการพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ มีทักษะตรงตามที่สถานประกอบการในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องการ

ผลการศึกษาพบว่า สถานประกอบการหลายแห่งในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ขาดแคลนกำลังคนทักษะดี แต่กลับมีบัณฑิตไม่มีงานทำจำนวนมาก บัณฑิตหลายคนทำงานไม่ตรงตามสาขาวิชาที่พวกเขาเหล่านั้นจบการศึกษา คณะทำงานประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เห็นว่า ที่เป็นเช่นนี้ เพราะอาจารย์ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ความเห็นข้างต้นนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Wananant (2019) ที่ระบุว่า สถาบันการศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรที่สอนในสถาบันการศึกษา และให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปเรียนรู้การใช้เครื่องมือ เทคโนโลยี ที่ใช้ในสถานประกอบการ ผลการศึกษาดังกล่าวอธิบายได้ด้วยแนวคิดการพัฒนาการอาชีวศึกษาของ Prosser (1929) ที่ระบุว่า สถาบันการศึกษามีความจำเป็นต้องจัดหาเทคโนโลยี เครื่องจักรกลที่ทันสมัยให้นักเรียนอาชีวะได้ใช้ในระหว่างเรียน เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับเครื่องมือ เครื่องจักรกลต่าง ๆ เพราะการจะพัฒนาการอาชีวศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องให้นักเรียนได้ใช้เครื่องมือ เครื่องจักรกลที่เหมือนกับเครื่องมือ เครื่องจักรกล ที่ใช้ในสถานประกอบการ

ความข้างต้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ Barlow (1984) อ้างถึงใน Watananarong (2014) ที่ระบุว่า ไม่ว่าสังคมจะพัฒนาก้าวหน้าไปสักเพียงใดก็ตาม การจัดการอาชีวศึกษาจะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาจะต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้มีลักษณะคล้ายกับสภาพการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ ดังเช่นผลการศึกษาค้นคว้าที่พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นประการหนึ่งคือ มีบัณฑิตจำนวนมากที่ไม่มีงานทำ เพราะไม่สามารถทำงานในสถานการณ์จริงในโรงงานอุตสาหกรรมได้ ไม่คุ้นเคยกับเครื่องจักรกล เทคโนโลยี ในสถานประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับการจัดอันดับการศึกษาที่ดำเนินการโดยบริษัท เพียร์สัน จำกัด ซึ่งได้ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ 40 ประเทศ โดยมีเกณฑ์การประเมิน คือ ผลการสอบทางวิชาการระดับนานาชาติ ผลการประเมินพบว่า ประเทศฟินแลนด์ ได้รับการประเมินว่ามีการจัดการศึกษาที่ดีที่สุด ส่วนประเทศในกลุ่มเอเซียนั้น เกาหลีใต้ได้รับคะแนนการประเมินดีที่สุดในรองลงมาคือ ฮองกง ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ส่วนประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ที่ 37 (Post Today, 2022)

ผลการจัดอันดับการศึกษาข้างต้นสอดคล้องในทิศทางเดียวกับการจัดอันดับด้านการศึกษาของ International Institute for Management Development (2022) ซึ่งจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางวิชาการของประเทศต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2564 มีประเทศเข้าร่วมทั้งสิ้น 64 ประเทศ การศึกษาของประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 56 จาก 64 ประเทศ ลดลงไปจากการจัดอันดับในปี พ.ศ. 2563 ที่อยู่อันดับ 55 (Bangkokbiznews, 2022)

กล่าวโดยสรุป ปัญหาที่คณะทำงานประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กล่าวถึงนั้น ประกอบด้วย กำลังคนไม่เพียงพอ บัณฑิตไม่มีงานทำ บัณฑิตทำงานไม่ตรงตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา และระเบียบราชการไม่เอื้อต่อการพัฒนา เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงการจัดการศึกษาที่ด้อยประสิทธิภาพ ถ้าหากหน่วยงานที่มีบทบาทรับผิดชอบหลักแก้ไขปัญหานี้ไม่สำเร็จ สภาพการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตามมาในอนาคตคือ สถานประกอบการในพื้นที่ที่จะขาดแคลนกำลังคนทักษะดีรุนแรงมากขึ้น บัณฑิตไม่มีงานทำมากขึ้นเรื่อย ๆ และอาจเกิดอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ กล่าวว่า ปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่นี้สะท้อนให้เห็นว่าระบบการศึกษาในประเทศไทยมีความผิดพลาด ไม่เช่นนั้นจะไม่เกิดสภาวะการณ์เช่นนี้ วิธีการแก้ไขจะต้องเริ่มจากการที่คนในสังคมตระหนักถึงปัญหาการผลิตกำลังคนของสถาบันการศึกษา ทั้งการผลิตกำลังคนของวิทยาลัยเทคนิค สถาบันอาชีวศึกษาอื่น ๆ ไม่เพียงเฉพาะในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เท่านั้น แต่รวมไปถึงสถาบันอาชีวศึกษาทั่วประเทศไทย และรวมไปถึงการผลิตกำลังคนของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศด้วย

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อผลิตกำลังคนระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก รองรับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอีอีซี” ได้รับทุนอุดหนุนจากสภาการวิจัยแห่งชาติ รหัสโครงการ 53425 ประจำปีงบประมาณ 2564

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคนั้น ผู้พัฒนาหลักสูตรยังเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากสถานประกอบการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรไม่มากนัก โดยเฉพาะการร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยังคงปฏิบัติตามรูปแบบเดิมที่ทำสืบต่อกันมา ทว่าปัญหาบัณฑิตตกงาน บัณฑิตทำงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษาในสถาบันการศึกษา และการขาดแคลนกำลังคนทักษะดี ยังคงเกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหานี้ โดยให้กรมอุตสาหกรรม ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้มีบทบาทเชื่อมโยง ผลักดันให้สถานประกอบการที่ต้องการกำลังคน ไม่ว่าจะเปิดดำเนินการอยู่แล้ว และสถานประกอบการที่มีแผนงานจะเปิดดำเนินการในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ให้เข้ามาคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาจากสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่ ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาแก่นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นค่าบำรุงการศึกษา ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่าตอบแทนจากการฝึกงาน ทำข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาแล้ว จะต้องเข้าทำงานในสถานประกอบการดังกล่าวเป็นระยะเวลาเท่าใด ทั้งนี้ สถานประกอบการจะให้ค่าตอบแทนที่สมเหตุสมผล วิธีการเช่นนี้จะทำให้สถานประกอบการได้กำลังคนที่มีทักษะดี มีความกระตือรือร้นเข้าทำงาน

2. การที่จะทำให้นักเรียนจากวิทยาลัยเทคนิคมีทักษะการใช้เครื่องจักรกลที่ทันสมัยตรงตามที่สถานประกอบการใช้อยู่ นั้น จะต้องเขียนหลักสูตรที่เปิดสอนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรที่เปิดอบรมในภาคอุตสาหกรรม โดยเปลี่ยนระบบการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคจากเดิมที่นักเรียนเข้าเรียนในสถาบันการศึกษา จากนั้นฝึกงานในสถานประกอบการ เป็นการให้สถานประกอบการได้มีโอกาสคัดเลือกนักเรียนที่เห็นว่ามีหน่วยก้านดี สนับสนุนค่าใช้จ่าย ให้เข้าเป็นสมาชิกของสถานประกอบการ ตั้งแต่พวกเขาเหล่านั้นยังเป็นนักเรียนอยู่ โดยให้ทำงานในสถานประกอบการ และเรียนในหลักสูตรที่สถานประกอบการและสถาบันอาชีวศึกษาร่วมกันออกแบบขึ้น ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวได้รับการยอมรับจากภาครัฐ อาจจะทำให้เรียนตามหลักสูตรของสถานประกอบการราว 70 เปอร์เซ็นต์ เรียนในสถาบันการศึกษา 30 เปอร์เซ็นต์ ดังเช่นการจัดการศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษาในประเทศเยอรมัน สิงคโปร์ การจัดการศึกษารูปแบบนี้จะทำให้เด็กมีทักษะการใช้เครื่องจักรกล เครื่องมือที่ตรงกับที่สถานประกอบการใช้ จะทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการทำงานในสถานประกอบการดีกว่าการจัดการเรียนการสอนในระบบที่ดำเนินการอยู่ ที่สำคัญ เป็นวิธีที่ทำให้สถานประกอบการในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้กำลังคนที่มีทักษะตรงตามที่ต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- Barrow, R. (1984). *Giving teaching back to teacher; A Critical Introduction to Curriculum Theory*. Brighton Sussex.
- Bangkokbiznews. (2022). *Man development and Education in EEC: Driving Direction*. Retrieved from <https://www.bangkokbiznews.com/business/940037>.
- Buapliansee, N. (2018). Personal Development model in the Eastern Economic Corridor to Support Future Target Industries. *Journal of Suvarnnabhum Institute of Technology Humanity and Social Sciences*. 4(1), (303-315). (In Thai).
-, (2020). Eastern Economic Corridor Human Development Center, (2020). *12 S – Curve, Draft Final Report*, 1-9. October 2, 2020, Burapha University.

- International Institute for Management Development (2022). *Ranking Results in education 2021, Thailand fall down*. Retrieved from <https://www.bangkokbiznews.com/social/985467>.
- Prachathai (2017). *Thai Civil Rights and Investigative Journalism*. Search October 10, 2017. [https://prachatai.com/category_\(In Thai\)](https://prachatai.com/category_(In Thai)).
- Post today. (2022). Thailand: Last of The World Education System. Retrieved from <https://www.posttoday.com/world/190587>.
- Pankam, S. (2021). Vocational Education Management Responding to Changes of the Future World. *CSNP Journal*. 6(1), 9-22. (In Thai).
- Prosser, C. (1929). *Vocational Education In Democracy*. New York. Century.
- Salika. (2021). *Move forward to Produce Vocation College' students*. Retrived from <http://Salika news.com>.
- Thummapant, P. (2022). Meteorological department people and Education development for EEC. Guideline drive. February, 15. <https://www.bangkokbiznews.com/business/940037>. (In Thai).
- Viyapone, N. (2019). Development Administration of the Project in economic corridor Case study: Eastern Economic Corridor (EEC). *Mahachula Academic Journal*, 6(2), (95-109).
- Wattananarong, K. (2014). *Innovation and Technical Education Technological*. King Mongkut 's University of Technology North Bangkok. (In Thai).
- Wananun P. (2019). *Pattern of Production Corporation and workforce development in Vocational College in Eastern Economic Corridor*. Office of the permanent secretary, Ministry Of Education. (In Thai).